

УТИЦАЈ ИНТЕРНЕТА НА СРПСКУ ПРАВОСЛАВНУ ЦРКВУ – СТУДИЈА СЛУЧАЈА: ЗВАНИЧНИ САЈТ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Сажетак: С обзиром на то да развој и популарност Интернета утичу на готово све сфере живота, циљ овог рада јесте да испита на који начин то утиче на једну религијску заједницу попут Српске православне цркве и колико она користи могућности које нуде Интернет и нове технологије, уопште, као религијска заједница која је дуго била скрајнута из домена јавног комуницирања. За студију случаја узет је званични сајт Српске православне цркве који је анализиран квалитативном анализом садржаја. Анализирано је на који начин и у којој мери највећа религијска заједница у Србији користи Интернет као средство за доношење верских порука, информисање о сопственим активностима, као и за контакт са верницима.

У теоријском делу биће обрађена историја комуникацијског деловања у последњих неколико деценија, као и њен однос према медијима уопште.

Кључне речи: Српска православна црква, Интернет, утицај, сајт

1. Увод

Религија и комуникација су тесно повезани појмови. Пре свега јер основна функција религије јесте комуникациона. Дефинисање религије показало се као комплексан посао, па тако данас постоји преко 100 дефиниција и исто толико тумачења, али нека заједничка одредница свих тих дефиниција била би повезивање човека са оним што се сматра светим, божанским, нечим духовним, док теолог Аугустин сматра да реч религија потиче од латинског глагола *religare*, што значи повезаност са Богом (Knoblauch, 2004: 5–6).

Повезаност религије и комуникације види се и у једном од многобројних значења самог термина комуникација. Како истиче шкотски теоретичар Ниниан Смарт, латинска реч *communio* из које је и настао поменути термин, између осталог, значи и причешће, односно „успостављање духовне заједнице са Исусом Христом, али и између самих верника који су примили причест“ (Smart, 1996: 443).

Пошто је јасно да се то повезивање не остварује на непосредан начин, свака религија од самог настанка имала је групе специјалиста – свештенике

који су имали задатак да тумаче и преносе божанске поруке, док су за садржај и тумачење тих порука били задужени они који су на челу одређених религиозних организација. Свако одступање од званичног тумачења, Црква би санкционисала као јерес.

Од самог настанка религиозне организације тежиле су томе да привуку што већи број верника, па су тако велике светске религије у прошлости настојале да преобрате што већи број људи и на тај начин завладају целим, тада познатим светом. Тако је Католичка црква још у раном средњем веку изградила моћан комуникацијски систем који се састојао из тога да се истовестни садржај преноси у свакој њиховој цркви широм Европе – што јој је омогућавало да обликује свест верника тог времена (Радојковић, Милетић, 2004: 128–129).

Јасно је да је религија одувек имала огроман значај у животу многих људи, па не треба да чуди што су многе религиозне организације помно пратиле развој комуникационих технологија и максимално их користиле. Прекретницу у овој области представља 1445. година од када је у употреби штампарска преса коју је изумео Јохан Гутенберг. Овај изум омогућио је напредак у многим областима, а религија није била изузетак. Главна предност била је у томе што је по први пут у историји било омогућено да се роба производи масовно. То је, између осталог, значило да је сваки примерак књиге истоветан и, што је још битније, било је потребно много мање времена да се оне произведу. Логично, прва штампана књига на Гутенберговој преси била је Библија. То је најпродаванија књига на свету свих времена, а готово да не постоји језик на који она, или бар неки њен део, није преведен (Радојковић, Милетић, 2004: 127).

Црквени званичници, католички пре свега, веома су брзо схватили колики је значај штампарије и као моћна финансијска институција Црква је кроз брзо ширење штампарија широм Европе задовољавала потребе верника за религиозном литературом. Тако је на Цетињу још 1492. године отворена штампарија, док је масовно штампање Библије омогућило масовно ширење писмености (Радојковић, Милетић, 2004: 132–133).

На основу овога се види да је појава штампарије значајно утицала на развој религије и сада се поставља питање колико је на њен развој утицао развој модерних масовних медија – радио, телевизија и интернет? Најкраћи одговор би био – много.

Истраживања одавно показују да је време које посвећујемо масовним медијима много веће од онога које посвећујемо послу или породици, односно за савременог човека то време је почело да се своди на ритуал.

Још далеке 1985. године Американци су испред телевизора проводили 58 сати недељно (Knoblauch, 2004: 259), а од тада тај број само расте, и то муњевито. С тим што су се и медији масовне комуникације веома развили и данас имамо новог „закупљивача времена“ – Интернет. Број корисника Интернета мери се милијардама, а са популаризацијом друштвених мрежа расте и број сати које корисници дневно проводе на Интернету.

С обзиром на то да је јасан значај нових медија у животу верника, у овом раду нећемо се бавити тиме да ли је Српској православној цркви потребно прилагођавање новим медијима, конкретно Интернету, већ на који начин она то тренутно ради. Српска православна црква, односно њен званични веб сајт, узет је за студију случаја из неколико разлога. Прво, јер је највећа религијска организација у Србији, затим због занимљивог односа са државом и односа према медијима јер је познато да је СПЦ у прошлости била скрајнута из домена јавног комуницирања, па је самим тим и њено деловање било ограничено. Такође се мора узети у обзир да као православна црква она тежи изворним обичајима и веровањима, па се и због те догме у прошлости теже прилагођавала иновацијама кроз које је друштво пролазило.

Као што је већ наведено, предмет анализе биће званични сајт ове религијске организације. Циљ овог истраживања јесте да се утврди колико и на који начин Српска православна црква користи могућности Интернета кроз:

- а) Изглед и функционалност сајта;
- б) Врста садржаја који се објављују;
- в) Ажурираност;
- г) Утврђивање језика и стила који се користе при писању садржаја;
- д) Повезаност са друштвеним мрежама;
- ђ) Посећеност сајта.

2. Српска православна црква и медији

Како би се боље разумео однос Српске православне цркве према медијима, најпре треба објаснити историјски контекст у ком се Црква налазила током 20. века и који је у великој мери утицао на тај однос.

Наиме, како пише теоретичар Мирко Благојевић, Српска православна црква је у 20. веку прошла кроз два идеално-типска обрасца. Први је био стимулативан који је позитивно вредновао религиозност и који је подразумевао привилеговани положај који је Српска православна црква имала. Њен углед, културни и национални значај били су веома цењени. Тај, да тако кажемо, афирмативни период важио је до 1918. године када је завршен Први светски рат и када је створена држава Срба, Хрвата и Словенаца. Неки теоретичари сматрају да се овај период може продужити и до почетка Другог светског рата. Мада, истраживања о томе да ли је у периоду пре и после Првог светског рата било промене у религиозности не постоје. О значају религије у предратном периоду, односно почетком 20. века говори чињеница да је православље српским уставом из 1903. године било проглашено за званичну религију, веронаука је у школама била обавезни предмет, док је сама религија играла важну улогу у животу многих људи. У периоду између Првог и Другог светског рата њен положај није био угрожен, али је био промењен јер се православље изједначило са другим религијама у тадашњој

држави, што је донекле ограничавало њено деловање и утицај (Благојевић, 2004: 157–158).

Други образац био је потпуна супротност. На религиозност се, најблаже речено, није гледало благонаклоно, док је деловање СПЦ стављано на маргину друштвеног живота са великим ограничењима, посебно у комуникацијском деловању. Овај образац односи се на период после Другог светског рата – време када је дошло до радикалне промене у новонасталим социјалистичким друштвима у централној, источној и југоисточној Европи када је и настала Социјалистичка Федеративна Република Југославија. Друштвена маргинализација црква била је један од приоритета власти нове заједничке државе која је тежила томе да изгради „социјалистичког човека“, а ту за религију, односно за сујеверје, како је називано, није било места. Овај став комунистичке власти и те како је погодио Српску православну цркву која је из рата изашла знатно ослабљена и осиромашена, а нова власт јој је тај положај само додатно отежавала. Нова власт је свој став о религији и цркви веома брзо показала кроз низ законских прописа који су маргинализовали и додатно ослабили све религијске организације у земљи, што је укључивало и Српску православну цркву. Тако је аграрном реформом СПЦ изгубила хиљаде хектара земљишта, у школама је забрањено верско васпитање, док је Богословски факултет 1952. године издвојен из састава Универзитета у Београду. Држава је на тај начин, системски исфорсираним атеизмом, директно ослабила сваку врсту црквеног утицаја на становништво, покушавајући чак својим прописима да опструише и законом загарантовано деловање цркве спречавањем обреда током значајних празника (Благојевић, 2004: 158–160).

Српска православна црква је од 1868. године почела да штампа публикације и билтене у Београду и Новом Саду. Међутим у, условно речено, масовно комуницирање она се укључује тек 1967. године када је почела да објављује недељне новине *Православље*. У овим новинама текстове објављују теолози, разни црквени великодостојници, али и сами верници различитих струка. Важно је напоменути да лист дуго није имао професионалног уредника, већ само одбор састављен од волонтера. Ипак, треба нагласити и то да ниједан број није било могуће објавити без благослова патријарха, тако да је он могао и да забрани неки чланак. Међутим, у пракси се то никада није догодило. Осим листа *Православље* постоји и *Гласник патријаршије* који служи као службени гласник Српске православне цркве у коме се објављују одлуке Светог синода.

Због већ описаних околности, ово је дуго, тачније до почетка деведесетих година двадесетог века, једни начин на који је СПЦ обављала своју комуникативну делатност. Додуше, чињеница да њихов једини лист тада није дуго имао професионалног уредника говори о томе да им та делатност и није била на листи приоритета.

Политичка криза која је наступила почетком осамдесетих година прошлог века и која је кулминирала распадом југословенске државе утицала је на

све сфере живота, па тако и на религију. У то време долази до такозване ревитализације религиозности и у времену друштвене кризе људи почињу да се враћају религији. Социолози као разлог наводе то што у време ратова и тензија долази до јачања националних осећања, па људи у религији виде национално-заштитничку функцију што ће се током рата који је пратио распад државе и те како испољити (Благојевић, 2004: 158–160).

У то време долази и до помирења државе и Цркве. Укида се контроверзни закон из седамдесетих година који је Цркви строго ограничавао делатност, док нова власт почиње да инсистира на религиозности, па у друштву расте углед религије и Цркве. Средства јавног информисања почињу да се интересује за религију и праве програм са циљем да је приближе грађанима. На телевизији се појављује велики број емисија са религијским садржајем, а почетком деведесетих година почињу директни преноси ускршње литургије којима присуствују највиши државни званичници, док се Божић проглашава државним празником. Пренос божићне литургије већ сада је постао традиција, а у телевизијским и радио емисијама све чешће гостују црквена лица која се неретко укључују и у политички живот, што је до пред крај осамдесетих година прошлог века било незамисливо. Уводе се и специјализоване образовне емисије посвећене веронауци, а чести су и преноси концерата духовне музике на државним медијима и, спорадично, на неким од новоформираних приватних радио и ТВ станица (Благојевић, 2004: 158–160).

Положај Српске православне цркве, када је реч о медијском деловању, постаје још повољнији усвајањем Закона о радиодифузији у Скупштини Србије 2002. године, који је уз измене и допуне током 2004, 2005. и 2006. године омогућио и СПЦ оснивање РТВ станица, у оквиру медија цивилног сектора. Одлуку о томе да ли ће се то догодити доноси надлежни владика у свакој од епархија водећи рачуна о томе да за тако нешто постоје средства. Ипак, и поред законске могућности, СПЦ данас нема телевизијску станицу, док радио-станице поседује свега неколико епархија. Списак медија који су под управом Цркве изгледа овако:

- а) Лист *Православље*;
- б) Лист *Светосавско звонце* (некада подлистак листа *Православље*);
- в) Слово љубве – Радио Архиепископије београдско-карловачке;
- г) Светигора – Радио Митрополија црногорско-приморске;
- д) РТВ Беседа;
- ђ) Радио Славословље – Суботица;
- е) Радио Благовесник – Сомбор;
- ж) Радио Искон – Радио Епархије врањске;
- з) Радио Милешева;
- и) Радио Златоусти – Радио Епархије шумадијске;
- ј) Радио Благовести – Манастир Лепавина;
- к) Радио Глас – Радио Епархије нишке.¹

¹ Листа преузета са званичног сајта Српске православне Цркве – www.spc.rs

Оно што је занимљиво поменути јесте став ђакона Ненада Илића о представљању религијских обреда на масовним медијима. Он каже да „високи јерарси наше православне цркве направали су у скорошњој прошлости низ грешака у контакту са телевизијом не схватајући да пренос литургије на телевизији више није литургија, него огољен неразумљив скуп формалних радњи, мање занимљив од фудбалске утакмице или приче о сеоби лосога“ (Радојковић, Милетић, 2004: 142).

Из овога можемо закључити да су званичници СПЦ свесни значаја медија и промена кроз које друштво прлази, али да ипак покушавају да, колико је то могуће, сачувају изворност православних обичаја. У прилог томе говори и мали број медија који је под управом Цркве. Међутим, оно што је занимљиво јесте чињеница да готове све локалне имају презентације на Интернету које се редовно ажурирају, па се поставља питање да ли се СПЦ новом таласу нових технологија брже прилагођава него што је то био случај са традиционалним и електронским медијима? Одговор на то питање покушаћемо да пронађемо кроз анализу званичног сајта Српске православне цркве кроз квалитативну анализу садржаја.

3. Анализа сајта српске православне цркве

Званични веб сајт Српске православне цркве налази се на адреси <http://www.spc.rs/> и до ње се лако долази преко познатих претраживача. Презентација је урађена на српском (искључиво ћирилица) и енглеском језику и обе верзије сајта се истовремено ажурирају. На дну сваке од страница истакнуто је да сајт уређује информативна служба Српске православне цркве, док података о посети нема. Занимљив је податак да ова презентација има сведен дизајн који се више може описати као адекватан, него атрактиван. Очекивано, присутан је велики број православних мотива. Организација садржаја је прилично једноставна, па су менији који воде до даљих садржаја подељени у највише два нивоа, док се преко главног менија, који се налази при врху странице, може доћи до готово свих страница на сајту. У складу са садржајем сајта и графика је релативно једноставна. Такође, по изгледу се да закључити да сајт не прати веб технологије, већ је доследан ретро стилу.

На сајту се налази видео архива. Квалитет снимака је релативно низак, али за веб сасвим прихватљив и могло би се рећи да су оптимизованог квалитета. Садржај видео снимака је јасно видљив, а и звук је задовољавајућег квалитета. Сlike унутар чланака су сасвим доброг квалитета, нису превелике (поново добра оптимизација), а у случају галерије постоје и слике значајно бољег квалитета које се добијају у новом прозору браузера кликом на умањену слику-линк. Звучни записи који се налазе на овој презентацији такође су оптимизовани за веб стандарде.

Презентација је врло једноставно урађена, у складу са православном традицијом, па се на презентацији, очекивано, може наћи велики број право-

славних мотива. На врху сваке од страница налази се лого Српске православне цркве, док је на дну сваке од страница назначено да презентацију уређује Информативна служба Српске православне цркве. Занимљив је податак да презентација постоји од 1999. године – време када Интернет у Србији није имао ни приближну популарност какву има данас.

Садржај одређених страница презентације подељен је у три одељка (модула), од којих је најзначајнији средњи, који и заузима највише простора, јер се ту објављују најзначајније вести, па се самим тим највише и ажурира.

Линкови, фотографије и рубрике које се налазе на бочним модулима знатно се ређе мењају, јер то нису позиције за објављивање новости. Бочни модули углавном су испуњени малим сликама, такозваним банерима, који воде на сајтове различитих хуманитарних организација, посебно онима чији је циљ помоћ народу на Косову и Метохији. У левом модулу се налази поље за претрагу сајта испод чега је слика актуелног патријарха која води до странице са његовом биографијом. Осим поменутих банера, у левом модулу се налазе и подељени одељци у којима се могу видети наслови последњих текстова који су у вези са насловом одређеног одељка. Ти одељци су: „Вести из архиепископије“, „Вести са Косова и Метохије“, „Вести из епархија“, „Вести из православних помесних цркава“. У десном модулу су одељци „Константинова година“ (текстови о обележавању 1700 година од доношења Миланског едикта), „Актуелно“, „Азбучник“, „Најаве“ и „Нова издања“. Овде се налази и линк до званичне интернет продавнице СПЦ, што говори у прилог томе да је ова религијска организација развила систем виртуелне продаје. Осим тога и овде се налазе банери неколико организација, углавном хуманитарних. Навигација је могућа на више начина, али она је најлакша преко низа линкова који се налазе при врху сваке од страница и који су тематски подељени.



Слика 1. Изглед сајта Српске православне цркве

Када је реч о садржају, „Обновљене просторије и интензиван рад Архива Српске православне цркве“, „Дан Војномедицинске академије“, „Пријем у Патријаршији Српској“ само су неки од наслова, што говори у прилог томе да Црква поклања пажњу промоцији различитих активности који су на директан или индиректан начин везани за рад Цркве. Како би се утврдио језик, стил и жанр који се користе при писању текстова за сајт, у наредном делу биће анализирана два таква текста.

Поноћна Божићна Литургија у Храму Светог Саве

7. Јануар 2013 - 12:03



Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј началствовао је поноћном Божићном Литургијом у Спомен-храму Светог Саве на Врачару. Богослужењу присуствовао председник Владе г. Ивица Дачић.

Заветни храм српског народа на Врачару ноћас је био испуњен до последњег места. Предстојатељ Српске Цркве, уз саслужење свештенства Архиепископије београдско-карловачке, узнео је молитве Богомладенцу Христу позвавши нас да волимо једни друге: - Љубимо једни друге љубављу којом нас је Бог заволео пре настанка света, љубављу којом нас љуби у Сину Свом Љубљеном! Волимо једни друге љубављу која не тражи своје, која се не горди, која све трпи и свему се нада! Имајмо на уму да се та љубав простире на целокупну природу око нас, којом нас Бог дарује, храни и радује! Чувајмо своје и њено здравље и лепоту, поручио је патријарх Иринеј.

Богослужењу су присуствовали председник Владе Републике Србије г. Ивица Дачић, председник Скупштине Србије г. Небојша Стефановић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић, престолонаследник Александар Карађорђевић са члановима краљевске породице, директор Канцеларије за сарадњу са традиционалним Црквама и верским заједницама г. Милета Радојевић, као и монсињор Орландо Анонини, апостолски нунције у Београду, и надбискуп београдски Станислав Хочевар.

Слика 2. Извештај о поноћној литургији²

Текстови који се објављују на сајту СПЦ најчешће се састоје од наслова, поднаслова, који има функцију вести, као и самог текста који је у великом

²Текст објављен 7. јануара 2013. године

броју случајева обogaћен сликама, а понекад и аудио записима. Овај текст жанровски припада новинском извештају, што је и најчешћи жанр на сајту. Извештаји су претежно хронолошки што значи да читалац добија слику о току догађаја од почетка до краја, док се са чињеницама упознаје поступно током читања (Живковић, 1993: 49–50).

На основу лексики јасно је да је извештај о цркви јер је учестала употреба термина попут „Његова Светост“, „Богослужење“, „патријарх“ и слично.

У првом пасусу пренете су најважније поруке патријарха поводом најрадоснијег хришћанског празника, док је други пасус посвећен самом догађају. То овај извештај чини концизним, али информативним и потпуно прилагођеном онлајн новинарству које инсистира на сажетости. Упркос томе што је приметна употреба архаичних израза, који и јесу својствени комуницирању унутар Цркве, реченице су сасвим јасне.

Дан Војномедицинске академије

6. Март 2013 - 9:15



Свечаном академијом у Дому војске 1. марта 2013. године обележена 169. година постојања Војномедицинске академије. Свечаности су присуствовали Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј, председник Републике Србије г. Томислав Николић, први потпредседник Владе и министар одбране г. Александар Вучић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић, представници Министарства одбране и Војске Србије и многобројни гости.

Говорећи о Војномедицинској академији, резултатима рада у периоду између две годишњице и плановима за будући рад те значајне војномедицинске установе, начелник ВМА бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић истакао је да је та кућа синоним традиције и поверења, институција која на најбољи начин представља своју земљу у региону и свету.

Слика 3. Део извештаја о Дану Војномедицинске академије³

³ Текст објављен 4. марта 2013. године

Такође, треба приметити да иако су литургије за највеће хришћанске празнике – Божић и Ускрс од почетка деведесетих година постале готово световни чинови који се преносе на државној телевизији и којима присуствују највећи државни функционери, овај чин је дуготрајан и многим неразумљив. Међутим, на званичној страници могу се наћи само најважније поруке и најбитније појединости о самом догађају како би такозвани верник-лаик лако разумео суштину.

Ипак, Црква на својој презентацији не посвећује пажњу само оним активностима које су уско везано за њено деловање о чему сведочи наредна фотографија.

На слици 3 види се само део исцрпног извештаја о обележавању дана Војномедицинске академије. Међутим, из прва два параграфа јасно је да је и овде реч о новинском извештају хронолошког типа. Оно што је занимљиво овде јесте чињеница да није реч ни о каквој активности Цркве, већ само догађају коме је присуствовао патријарх. То говори у прилог томе да Црква поклања пажњу промоцији својих највиших званичника и помно прати њихове активности.

Наредни линк, Црква, води до текста Митрополита пергамског Јована Зизиулаза под називом „Идентитет Цркве“ у коме он покушава да објасни улогу Цркве данас, шта чини њен идентитет и са којим се проблемима она сучава у модерном свету. Одељак „Црква“ нуди и низ подлинкова: „Патријарх“ (исцрпна биографија актуелног патријарха Иринеја), Сабор (чланови сабора и циљеви), Синод (чланови и опис функционисања највише извршне и судске власти Цркве), Велики црквени суд (опис надлежности), Патријаршијски управни одбор (састав и опис надлежности) како би се посетилац лакше упознао са највишим црквеним руководством и начином на које оно функционише.

Занимљиво је да на сајту Српске православне цркве постоји и одељак посвећен науци коју је Црква у средњем веку одбацивала као јерес. Међутим, овде није реч о науци у ширем смислу, већ би можда примеренији назив био „Веронаука“, јер се овде углавном могу наћи најаве предавања о хришћанству и Цркви широм Србије, као и текстови намењени онима који се интересују за верско учење. Неки од таквих наслова су: „Историја православне цркве у Грузији“ и „Посебне недеље поводом празника рођења Христовог – Детињци, Материце, Оци“. Сви ови текстови веома јасно, концизно и, што је најважније, разумљивим језиком објашњавају теме о којима је реч.

Иако би, као што рекосмо, назив „Веронаука“ био много прикладнији за ову секцију, одељак са овим именом већ постоји и посвећен је верској настави. У врху странице са објавама стоји текст из 2011. године који подсећа да је веронаука од 2001. године уведена као изборни предмет у основне и средње школе. Остали, хронолошки поређани, текстови од најновијих до најстаријих објављују се испод ове објаве. Ови текстови баве се активностима богословског факултета у Београду, као и верском наставом уопште, на свим нивоима

(сарадња са другим институцијама, сабори вероучитеља, занимљиве ваншколске активности повезаних са веронауком широм Србије итд.). Ипак, између секција „Наука“ и „Веронаука“ није постављена јасна граница.

У секцији „Култура“ објављују се текстови о концертима, приредбама, представама и другим манифестацијама широм Србије, али и других земаља у којима живи православно становништво, који су на непосредан или посредан начин везани за Цркву. Наслови који се могу наћи у овој рубрици су, између осталог, „Божји концерт ‘Твоје од Твојих’ у Мостару“, „Божји изложба Женске радне секције ВДС-а“ и „Поводом 1700 година Миланског едикта штампан илустровани зидни календар за 2013. Годину“. Већина ових текстова је у форми новинских извештаја који би без проблема, уз ситне корекције, могли бити објављени у световним штампаним и онлајн публикацијама. Такође, у овој секцији се објављују и извештаји са догађаја који нису директно везани за Цркву, али промовишу црквене вредности (на пример, концерти у оквиру акције „Битка за бебе“ чији је циљ обезбеђивање бољих услова у породилиштима и повећање natalитета).

У одељку који носи назив „Живот“ објављују се текстови о, углавном, хуманитарним активностима црквених службеника широм Србије и других места где Српска православна црква има своје објекте. Углавном је реч о празничним даривањима сиромашних, деце и слично. Начин извештавања сличан је оном са насловне стране сајта. Такође, у врху странице са текстовима налази се и линк који води до архиве текстова о пројекту „Земља живих“ – пројекту који је Српска православна црква покренула у неколико манастира са циљем да помогне људима у лечењу болести зависности. Текстови објављени на овој страници такође су у форми новинских извештаја.

Сва саопштења поводом празника, али и поводом друштвених, политичких и других дешавања, информација објављених у медијима које се тичу Цркве објављују се у рубрици „Саопштења“ преко којих Црква заузима званичан став о одређеном дешавању. Ова саопштења су веома „световна“, да тако кажемо, и потпуно су ослобођена такзваног црквеног изражавања које је у великом броју текстова присутно. Штавише, често могу имати и агресивни тон, што је нетипично за црквено комуницирање. Разлог вероватно лежи у томе што је овај део највише намењен људима који немају или имају веома мало везе са Црквом, па на овај начин она даје своје виђење актуелних дешавања који се из неког разлога преплићу са животом Цркве. Такође, треба приметити да црквени званичници реагују врло брзо и да се ова саопштења објављују непосредно по завршетку догађаја који су тема ова ових текстова.

На сајту Српске православне цркве налази се и видео архива гостовања црквених великодостојника на телевизијским станицама, снимци са важнијих литургија, посета, састанака и слично. Ова секција се такође редовно ажурира.

Посетиоцима је доступна архива свих текстова од 2004. године до данас, док преко странице „Линкови“ могу доћи до различитих институција повезаних са Српском православном црквом.

На страници „Контакт“ налазе се адресе, адресе електронске поште и бројеви телефона најважнијих православних институција. Ово је и једини начин на који посетиоци могу, условно речено, комуницирати са особама које на директан или индиректан начин стоје иза ове презентације. Српска православна црква у моменту писања овог рада није имала профил на друштвеним мрежама, нити је текстове могуће коментарисати остављањем коментара на сајту.

Закључак

Иако је похвално то што Српска православна црква још од 1999. године има веб презентацију, на основу изнете анализе може се закључити да је остало још много простора за промоцију СПЦ у виртуелном свету. Сам изглед презентације не делује довољно атрактивно у савременом веб окружењу. Наравно, треба узети у обзир да је реч о сајту религијске организације, али и поред тога требало би поради на дизајну како би се сајт приближио млађим генерацијама који су одрастали уз Интернет и којима је дизајн странице међу битнијим критеријумима. Такође, по начину на који је организована презентација, може се закључити да је прилично затворена, у смислу да се може видети само садржај који објављују администратори сајта, док не постоји могућност да те садржаје коментаришу посетиоци. Оно што се у Интернет окружењу сматра великом маном јесте непостојање профила на друштвеним мрежама, од којих неке броје и по милијарду корисника што је, свакако, велики потенцијал за привлачење што већег броја посетилаца.

Ипак, похвално је што је СПЦ направила први корак ка проширењу комуникативног деловања, па су поруке које упућује преко веб презентације разумљиве свима, садржаји се редовно ажурирају, те је јавност обавештена о најразличитијим активностима Цркве које не морају да директно буду везане за њен рад. Велика пажња поклања се и гостовањима у другим медијима, промоцијама црквених књига, видео издањима, серијама, документарцима и другим емисијама које имају везе са верским садржајима, што говори о томе да Црква, не само што подржава присуство у медијском систему Србије, већ јој је то данас од великог значаја.

Врло је охрабрујуће и то што свака локална или регионална епархија има презентацију на вебу прилагођену специфичностима и интересовањима средине коју покривају. При томе се не губи из вида да је задатак верских медија едукација и информисаност верника, али и оних који то можда нису, као и оснаживање Српске православне цркве и одређене епархије у модерном свету. На тај начин се посетиоци охрабрују да учествују у литургијском животу хришћанске заједнице. Ако узмемо у обзир да су готово све православне институције у земљи повезане банерима и линковима, ми већ данас можемо говорити о читавом онлајн систему Српске православне цркве који и те како има потенцијал да се развије у будућности.

Није тајна да су добар маркетинг и ПР активности постали предуслов за опстанак и промивисање разних идеја, компанија, организација, па и оних религијских. Тако је, очигледно, и Српска православна црква схватила да је значај Интернета велики, а његов потенцијал немерљив. Овакве презентације свакако су начин за олакшано комуницирање са великим бројем верника у савременом добу, али и начин да се великом броју људи приближе православна учења и могућност да се велики број људи приближи Цркви. Ипак, како би се стекла боља слика о утицају Интернета на Српску православну цркву у наредном периоду би требало анализирати и веб презентацију неке од локалних епархија. Из приказане анализе можемо закључити да је развој Интернета свакако утицао на Српску православну цркву уз важну напомену да има још много простора да се изглед и садржаји прилагоде ширем кругу људи (верницима лаицима), посебно млађој генерацији.

Литература

- Благојевић, М. (2004). *Религија и црква у трансформацијама друштва*. Београд: Институт за филозофију и друштвену теорију „Филип Вишњић“.
- Живковић, Р. (1993). *Новинарски жанрови*. Београд: Институт за новинарство.
- Knoblauch, H. (2004). *Социологија религије*. Загреб: Деметра.
- Smart, N. (1996). Religious Communication. in *Encyclopedia of Communication*. Philadelphia: University of Philadelphia Press, 443.
- Радојковић, М. и Б. Стојковић. (2004). *Информационо-комуникациони системи*. Београд: Clío.

Извори информација

- Алексић, Д. (2013). *Утицај Интернета на Српску православну цркву*. Ниш: Филозофски факултет. Необјављени мастер рад.
- Званични веб сајт Српске православне цркве – www.spc.rs.

Dušan Aleksić

THE INFLUENCE OF THE INTERNET ON SERBIAN ORTHODOX CHURCH; THE CASE STUDY: THE OFFICIAL WEBSITE OF SERBIAN ORTHODOX CHURCH

Summary: Considering that almost all areas of our lives are affected by fast development and growing popularity of the Internet, the main goal of this paper is to examine in which way a religious community such as Serbian Orthodox Church

is affected and how much it uses possibilities of the Internet for a promotion of the Church and other activities. Serbian Orthodox Church was absent from a domain of public communication for a long time and that's way it's taken as a case study for this paper. Qualitative analysis of content is a used method for this paper. It's been analyzed how much and in which way the biggest Serbian religious organisation uses the Internet for a transmission of religious messages, informing people about its activities and connecting with believers. The history of public communication of Serbian Orthodox Church and its relation with medias will be presented in the theoretical part of the paper.

Key words: Serbian Orthodox Church, influence, Internet, website